

UDK 27-312.47-587.5-57(469)-475.5:(497.5)Lovrenčić L.

Primljeno: 1. 6. 2018.

Prihvaćeno: 26. 6. 2018.

Izlaganje sa znanstvenog skupa

TEMA FATIME U ZBIRCI PROPOVIJEDI IMAKULATA LEONA LOVRENČIĆA

Tomislav FILIĆ

Osnovna škola Augusta Harambašića

Harambašićeva 18, 10 000 Zagreb

tomislav.filic@zg.t-com.hr

Sažetak

Autor u radu analizira marijanske propovijedi Leona Lovrenčića objavljene 1957. godine u zbirci naslovljenoj *Imakulata*, tražeći u njima govor o ukazanjima Gospe u Fatimi, fatimskim porukama i događajima koji su s tim povezani. U uvodnom dijelu rada ukratko je ocrtan život i rad Leona Lovrenčića da bi u središnjem dijelu prvo bila opisana zbirka objavljenih propovijedi *Imakulata* i bilježnica istoga naslova iz koje su one preuzete, zatim naznačena bitna obilježja Lovrenčićevih propovijedi, a potom predstavljen njegov govor o Fatimi i fatimskim događajima. U tom dijelu autor se referira i na neobjavljene propovijedi iz bilježnice *Imakulata*, koja se nalazi u Lovrenčićevoj ostavštini u Franjevačkom samostanu na Kaptolu. Na kraju rada, u zaključku, autor naznačuje nekoliko karakteristika traženog govora o Gospi Fatimskoj, Fatimi i fatimskim događanjima u propovijedima Leona Lovrenčića iz zbirke *Imakulata*.

Ključne riječi: Gospa Fatimska, Fatima, fatimska događanja, Leon Lovrenčić, propovijedi, zbirka propovijedi *Imakulata*, Prečisto Srce Marijino.

Uvod

Leon Lovrenčić, krsnim imenom Franjo, rođen je 5. listopada 1913. godine u Palovcu, u župi Mala Subotica u Međimurju. Franjevačko odijelo, kao član Hrvatske franjevačke provincije svetog Ćirila i Metoda sa sjedištem u Zagrebu, obukao je 19. kolovoza 1933. godine na Trsatu, a za svećenika je zaređen 7. srpnja 1940. godine. Umro je 1. ožujka 1991. godine u Zagrebu, u 78. godini života, 51. svećeništva i 58. redovništva.¹

¹ Usp. Bonaventura DUDA, Ocu Leonu Lovrenčiću u spomen, u: *Obavijesti Hrvatske franjevačke provincije svetog Ćirila i Metoda*, 44 (1991.) 1, 28 [pogreškom je otisnuto 1990.]. Va-

U nadgrobnom govoru Leonu Lovrenčiću fra Bonaventura Duda ističe kvalitete njegova redovničkog i svećeničkog života: bio je vjeran sin sv. Franje, založen misnik i djelitelj svetih sakramenata, koji se osobito istaknuo kao karizmatički ispovjednik i duhovni savjetnik, prvi, ili svakako jedan od prvih inicijatora izvanškolskoga studentskog i omladinskog vjeronauka od 1947. godine, znameniti propovjednik crkve sv. Franje na Kaptolu, uzoran voditelj zagrebačkog Trećeg reda, osobit molitelj, napose kruničar, izvanredan oblikovatelj savjesti mnoštva svojih duhovnih učenika i učenica. Duda ga ubraja u trojicu zagrebačkih karizmatičkih ispovjedaonica, u kojem su isusovac o. Ivan Kozelj, franjevac sluga Božji o. Ante Antić i o. Leon Lovrenčić.²

U mnoštvu poslova koje je radio značajno mjesto pripadalo je propovijedanju. Mnoge dnevne i noćne sate proveo je posvećujući se riječi Božjoj, o čemu također svjedoči Bonaventura Duda: »Svi su prolaznici kraj njegove sobe, u kasne noćne sate, odmahivali glavom jer ga nije bilo moguće nagovoriti ni na potreban odmor – samo da mu sutra bude riječ s propovjedaonice do dna promišljena, svim srcem i dušom proživljena, da tako kažem, lako, probavljivo predana, molitvom i pokorom popraćena, u ognju Duha Svetoga zapaljena. [...] On nije pisao svoje propovijedi, on ih je klesao; nije ih pisao, on ih je izmolio i iznjelio.«³ U vrijeme kada je bilo teško izdavati vjerske knjige i kada su one bile rijetkost,⁴ on je ciklostilom izdao sedam knjiga, od kojih je šest knjiga propovijedi: *Bog i čovjek* (1954.), *Kršćanska obitelj* (1956.), *Imakulata* (1957.), *Blagdani* (1958.), *Nedjelje* (1962.), *Nedjeljna služba riječi* (1966.) te, zajedno s Paškalom Cvekanom, *Razmatranja za pobožnost pet prvih subota u čast Prečistom Srcu Marijinu* (1957.). Nakon njegove smrti ostalo je mnoštvo rukopisne građe,⁵ a kao još jedna po-

žan izvor za upoznavanje Lovrenčićeve osobe i djela jest i: Bonaventura DUDA, Snaga se u slabosti usavršuje. Iz zlatomisničke propovijedi o. Bonaventure, u: *Obavijesti Hrvatske franjevačke provincije svetog Ćirila i Metoda*, 43 (1990.) 3, 28–31.

² Usp. Bonaventura DUDA, Ocu Leonu Lovrenčiću u spomen, 28–31.

³ *Isto*, 29. Također usp. Bonaventura DUDA, Snaga se u slabosti usavršuje, 123, gdje Duda spominje kako je i sam bio svjedok tome »kako je često oganj Duha Svetoga djelovao u srcima njegova slušateljstva«.

⁴ Koliko je bilo važno u vremenu komunizma pružati pomoć i podršku svećenicima izdavanjem knjiga pokazuje i čestitka kardinala Franje Kuharića, koju je uputio 2. lipnja 1990. godine o. Leonu Lovrenčiću prigodom proslave 50. obljetnice svećeništva, u kojoj, među ostalim, piše: »Svojim vrijednim knjigama, umnoženim na ciklostilu u vrijeme kada je tisak za Crkvu bio gotovo zatvoren, Vi ste služili Crkvi u Hrvata jer ste svojim djelima pomagali u propovjedničkoj i katehetskoj službi«, Franjo KUHARIĆ, Pismo o. Leonu Lovrenčiću, u: *Obavijesti Hrvatske franjevačke provincije svetog Ćirila i Metoda*, 43 (1990.) 3, 125.

⁵ Usp. Ivan DAMIŠ, Uz 40. obljetnicu svećeničkog rada oca Leona Franje Lovrenčića (1940–1980), u: *Obavijesti Hrvatske franjevačke provincije svetog Ćirila i Metoda*, 32 (1979.) 4, 191–196.

sebnost Lovrenčićeva rada na propovijedima jest to da je sam oslikavao, tj. ilustrirao tekstove i propovjedničke skice koje je pisao.

1. Zbirka propovijedi *Imakulata* (1957.) i neobjavljena bilježnica *Imakulata* (1954.)

U zbirci propovijedi *Imakulata*, objavljenoj u Zagrebu 1957. godine na 209 stranica, nalazi se šezdeset i jedna propovijed posvećena Blaženoj Djevici Mariji. Zbirka je umnožena ciklostilom u 500 primjeraka u zagrebačkome Franjevačkom samostanu na Kaptolu 9, a kao odgovorni urednik naveden je o. Dionizije Andrašec s adresom u Subotici. Na kraju se nalazi napomena da je »za isključivu upotrebu svećenika«⁶. U Predgovoru zbirke autor navodi da je ona dar »Imakulati u predvečerje 100-godišnjice Njezinih ukazanja u Lurdu 1858.«, a usto spominje i da je njegova posebna nakana kod sastavljanja bila »po zagovoru Imakulate umrijeti u stanju posvetne milosti. Svaka, dakle propovijed u 'Imakulati' vapi za oproštenjem svojih grijeha, a svaka rečenica, riječ i slovo čezne za 'sretnom smrću' u miru i ljubavi Božjoj.«⁷

Marijanske propovijedi objavljene u toj zbirci zapravo su odabrane propovijedi iz istoimene knjige/bilježnice koja se čuva u Arhivu Franjevačkog samostana na Kaptolu u ostavštini o. Leona Lovrenčića u kutiji br. 3.⁸ Budući da ćemo se u ovom radu referirati i na taj izvor, i o njoj je potrebno iznijeti nekoliko podataka. Ta je bilježnica umotana u crnu tkaninu na kojoj žuto-zlatnim slovima, kaligrafski ispisanima rukom, piše »Imakulata«, a u njoj je sabrano sto i dvanaest propovijedi, nekoliko desetaka poticajnih primjera iz života svetaca i običnih ljudi te svjedočanstava i skica za nove sastavke marijanskih propovijedi. Bilježnica ima 599 numeriranih stranica od kojih su one do 540. stranice ispisane strojem, a one od 541. nadalje napisane su rukom. Mnoge stranice oslikane su, također rukom Leona Lovrenčića, raznim motivima od svetačkih, među kojima su najzastupljeniji prikazi Blažene Djevice Marije, do crteža cvijeća, prirode i životinja.

⁶ Leon LOVRENČIĆ, *Imakulata*, Zagreb, 1957., 210. Stranice na kojima se nalazi Sadržaj i Predgovor označene su rimskim brojevima I – III, a zadnja stranica (210) na kojoj se nalaze informacije o umnoženju zbirke nije numerirana.

⁷ *Isto*, III.

⁸ Leon LOVRENČIĆ, *Imakulata. Propovijedi. Prigodom stogodišnjice Imakulate*, Zagreb, 1954. (neobjavljeno). U Predgovoru te bilježnice autor navodi da su u njoj sabrane propovijedi koje je »pretipkao u jednu knjigu«. Kako bismo razlikovali isto naslovljen objavljen i neobjavljen izvor, u daljnjem ćemo tekstu knjigu objavljenih propovijedi imenovati kao *Imakulata*, a onu neobjavljenu kao *Imakulata (bilježnica)*.

Na samom početku bilježnice nalazi se tekst naslovljen »Posveta« koji veoma podsjeća na onaj iz Predgovora ciklostilom objavljene zbirke te koji pokazuje da je autor i tri godine kasnije ostao dosljedan u namjeri da svojim marijanskim propovijedima na poseban način moli za oprostjenje svojih grijeha i za sretnu smrt: »U ovoj svetoj jubilarnoj marijanskoj godini 1954. posvećujem ovo skromno djelo svojoj nebeskoj Majci, NJEZINOM BEZGREŠNOM SRCU, da mi Ona najmoćnija naša Zagovornica kod Boga i bezgrešna Djeвица i Majka isprosi – najbjeđnijem grešniku na zemlji! – oprostjenje grijeha i sretnu smrt! IMAKULATI na radost i utjehu meni i dušama na spasenje!«⁹ U njezinu Predgovoru, datiranom na dan Marijina Uznesenja 1954. godine autor navodi da su propovijedi »rođene u raznim prilikama i potrebama kroz prošlih 14 godina«¹⁰.

Od šezdeset i jedne propovijedi objavljene u zbirci, njih četrdeset i sedam nalaze se u bilježnici, a preostalih četrnaest ne.¹¹ Objavljene propovijedi u najvećem su dijelu jednake onima u bilježnici *Imakulata*.

2. Bitna obilježja Lovrenčićevih propovijedi

Prije negoli se posvetimo glavnoj temi ovoga rada, smatramo korisnim ukazati na nekoliko bitnih općenitih obilježja koja prepoznajemo u svim Lovrenčićevim marijanskim propovijedima, pa tako i onima u kojima dotiče tematiku Fatime.

Prije svega valja istaknuti da je svoju propovjedničku službu vrlo ozbiljno i odgovorno shvaćao i obavljao, što osobito potvrđuje jedan njegov zapis u bilježnici, načinjen na Trsatu 25. lipnja 1948. godine. Ondje ocrtava nužna svojstva propovjednika, koji će na određen način i njemu samome biti trajni poziv: »Mora sam biti dobar čovjek, / imati vjeru, / težiti za savršenošću, / mnogo moliti i pokoru činiti, / biti ponizan, biti naravan, / govoriti živo i jasno, / dobar organ i izgovor, / više stvaran nego teoretičar, / stilski dotjeran, / načitan, / dobra pamćenja, / dobar poznavalac Svetog pisma, svetih otaca, ži-

⁹ Leon LOVRENČIĆ, *Imakulata (bilježnica)*, nenumerirana stranica, nakon Predgovora, a prije Sadržaja.

¹⁰ Leon LOVRENČIĆ, *Imakulata (bilježnica)*, nenumerirana stranica Predgovora.

¹¹ Od tih četrnaest propovijedi dvije su naslovom jednake propovijedima u bilježnici *Imakulata*, ali sadržajno su različite. Usp. Leon LOVRENČIĆ, Rođendan Imakulate, u: *Imakulata*, 45–48 i Rođendan Imakulate, u: *Imakulata (bilježnica)*, 221–224 te Leon LOVRENČIĆ, Majka lijepe ljubavi, u: *Imakulata*, 202–205 i Majka lijepe ljubavi, u: *Imakulata (bilježnica)*, 492–496.

vota svetaca, ascetike, uopće teologije, dakako i života općenito. / Najuspjelije su propovijedi: psihološke. A uspjeh: kada nitko ništa (nakon propovijedi) ne govori nego se svaki povuče u sebe pa misli na popravak.«¹² Trag tih autorovih zapažanja moguće je pronaći u svim njegovim propovijedima iz zbirke *Imakulata*, i to u trima, često isprepletenim, važnim odrednicama: svetopisamsko i teološko utemeljenje, hagiografsko i iskustveno potkrepljivanje i soteriološko-eshatološko usmjeravanje.

2.1. Svetopisamsko i teološko utemeljenje propovijedi

Imamo li u vidu riječi Bonaventure Duda da je »o. Leon svim [...] srcem i dušom služio Božjoj riječi i kao kateheta i kao propovjednik i kao bogoslovni pisac« te da je u »Svetom pismu tražio temeljna nadahnuća i podloge za svoje propovijedi i kateheze«¹³, neće začuditi činjenica da među šezdeset i jednom objavljenom propovijedi u zbirci *Imakulata* u njih četrdeset nalazimo biblijske citate iz Novog i Starog zavjeta. Vrijedno je istaknuti da Lovrenčić veoma često navodi novozavjetne tekstove koji se odnose na Mariju: odlomak o navještenju Mariji (usp. Lk 1,26-38, čak u dvadeset propovijedi),¹⁴ o Marijinu pohodu Elizabeti (usp. Lk 1,39-56)¹⁵, o Marijinu posredovanju u Kani Galilejskoj (usp. Iv 2,1-12),¹⁶ o Isusovu davanju Ivana za sina Mariji i Marije za majku Ivanu (usp. Iv 19,25-27)¹⁷ te odlomak o viđenju Žene odjevene suncem (usp. Otk 12,1)¹⁸. Od starozavjetnih citata valja izdvojiti više puta navedene odlomke koji su u Crkvi u većoj ili manjoj mjeri bili tradicionalno mariološki tumačeni:¹⁹ o Ženi koja će zmiji satrti glavu (usp. Post 3,15),²⁰ o stvaralačkoj

¹² Navedeno prema: Bonaventura DUDA, Ocu Leonu Lovrenčiću u spomen, 29.

¹³ Bonaventura DUDA, Snaga se u slabosti usavršuje, 123.

¹⁴ Usp. primjerice Leon LOVRENČIĆ, Najveći čas povijesti, u: *Imakulata*, 27–29; Marijanski »Fiat!«, u: *Imakulata*, 30–32; Marija – Djevica i Majka, u: *Imakulata*, 107; Nasljeduj Mariju, u: *Imakulata*, 110. Dijelovi iz Lukina evanđelja nedvojbeno su najzastupljeniji u zbirci *Imakulata*.

¹⁵ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Ponizna Djevica i Majka, u: *Imakulata*, 154; Veliča duša moja Gospodina, u: *Imakulata*, 206–208.

¹⁶ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Vrata nebeska, u: *Imakulata*, 99.

¹⁷ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Bogorodica – naša duhovna majka, u: *Imakulata*, 74; Majka djece Božje, u: *Imakulata*, 84; Uzrok naše radosti, u: *Imakulata*, 95.

¹⁸ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Dogma Marijina Uznesenja, u: *Imakulata*, 33 (ovdje zabunom, umjesto Otk 12,1, navodi Otk 19,1); Žena obučena suncem, u: *Imakulata*, 76.

¹⁹ Usp. *Jeruzalemska Biblija*, Zagreb, 1994., 16, bilješka b); 871, bilješka b); 1078, bilješke d) i e).

²⁰ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Bezgrešno Začeće, u: *Imakulata*, 17; Posrednica svih milosti, u: *Imakulata*, 86; Koliko Isus Krist ljubi svoju Majku Mariju, u: *Imakulata*, 150.

Mudrosti (usp. Izr 8,22-30)²¹ i onaj u kojem se naviješta rođenje Sina od Djevice (usp. Iz 7,14).²²

U marijanskim propovijedima Leona Lovrenčića uz biblijsko utemeljenje nalazimo i ono teološko, predočeno preko riječi crkvenih otaca, teologa i službenog učiteljstva Crkve. Od brojnih otaca spominjemo samo one čija djela citira: Efremlj Sirski, German, Ivan Damaščanski, Justin, Irenej,²³ Ambrozije,²⁴ Augustin²⁵ i Tertulijan.²⁶ Isto činimo i s teozozima iz kasnijeg razdoblja, crkvenim naučiteljima i papama, ukazujući na to da Lovrenčić donosi navode iz spisa Alberta Velikog, Bernarda, Bernardina Sijenskog, pape Benedikta XV., Anzelma, Bonaventure, pape Leona XIII.,²⁷ pape Pija IX.²⁸ i Pija XII.²⁹ Svi ti citati autoru služe kao potkrepa strogo marioloških tema kojih se dotiče u propovijedima – teme Marijina bezgrešnog začeća,³⁰ Marijina uznesenja na nebo³¹ i Marijina sveopćeg milosnog posredništva.³²

1.2. Hagiografsko i iskustveno potkrepljivanje propovijedi

Kako bi slušatelje potaknuo na vršenje Božje riječi, Lovrenčić svoje propovijedi potkrepljuje primjerima svetaca i blaženika, koji su svojim životom pokazali kojim putom vjernik treba ići da bi ostvario svoj ovozemaljski i konačni kršćanski poziv. Uz već navedene crkvene oce, naučitelje i pape, izdvajamo samo one koje Lovrenčić spominje više puta kao velike štovatelje i ljubitelje Djevice Marije. To su sveti Franjo Asiški, Petar Nolasko, Antun, Rajmund Nonat, Ka-

²¹ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Marija: Vječna žena, u: *Imakulata*, 49. Autor ovdje kao biblijsku kraticu navodi Mudr 8,22-30, umjesto Izr 8,22-30.

²² Usp. *Isto*, 50.

²³ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Bezgrešno začeće, u: *Imakulata*, 18–19. Ivana Damaščanskog citira i u: Vrata nebeska, u: *Imakulata*, 100, a sv. Germana i u: Posrednica svih milosti, u: *Imakulata*, 88.

²⁴ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Marija – Djevica i Majka, u: *Imakulata*, 108.

²⁵ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Posrednica svih milosti, u: *Imakulata*, 87.

²⁶ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Vrata nebeska, u: *Imakulata*, 97.

²⁷ Usp. *Isto*, 99–100. Benedikta XV. citira i u: Leon LOVRENČIĆ, Posrednica svih milosti, u: *Imakulata*, 87, a Bernardina Sijenskog citira i u: Posrednica svih milosti, u: *Imakulata*, 88.

²⁸ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Bezgrešno Začeće, u: *Imakulata*, 16.

²⁹ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Dogma Marijina Uznesenja, u: *Imakulata*, 33; Krunica – moćno sredstvo pobjede, u: *Imakulata*, 53; Kraljica kršćanskih srdaca, u: *Imakulata*, 199.

³⁰ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Bezgrešna u našem životu, u: *Imakulata*, 8; Ukazanje Lurdske Gospe, u: *Imakulata*, 14; Bezgrešno Začeće, u: *Imakulata*, 16; Lurd je trajno čudo Marijine ljubavi prema nama, u: *Imakulata*, 183.

³¹ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Dogma Marijina Uznesenja, u: *Imakulata*, 34.

³² Usp. Leon LOVRENČIĆ, Vrata nebeska, u: *Imakulata*, 97, 99–100; Posrednica svih milosti, u: *Imakulata*, 87–88.

zimir, Stanislav Kostka, Franjo Saleški, Ljudevit Marija Grignon de Montfort, Alfons Liguori, Benedikt Kotolengo, Ivan Marija Vianney, Ivan Bosco, sveta Terezija Velika, Margareta Alacoque, Terezija Mala, Bernardica te blaženi Herman Hromi, Šimun Stock i Henrik Suzo.³³ O njihovim svetačkim primjerima i poticajima autor progovara u različitim kontekstima, kao što je primjerice govor o Mariji odgojiteljici svetaca Božjih,³⁴ o Mariji koja je ponizna Djevica i Majka,³⁵ o Mariji kao osnivačici mnogih redova,³⁶ ili u govoru o »Robovima Bezgrešne«³⁷. Uz njih, on u svojim propovijedima spominje i dobre primjere onih koji su kasnije proglašeni svecima, kao što su Leopold Mandić,³⁸ Maksimilijan Kolbe, Juan Diego, fatimski vidioci Franjo i Jacinta, te Fulton John Sheen. No Lovrenčić kao dobre primjere ljubavi i pobožnosti prema Mariji predložuje i pjesnika Petrarcu i skladatelja Josepha Haydna, ali i druge, takozvane obične ljude koji su se posvetili marijanskom apostolatu.³⁹ U područje iskustvenog potkrepljivanja valja ubrojiti i mnoštvo različitih događaja iz života imenovanih i neimenovanih ljudi, koje autor navodi kao poticajna svjedočanstva vjernicima.⁴⁰ Koliko mu je to bilo važno očituje se i u tome što je u nekim propovijedima u bilježnici *Imakulata* među sto i dvanaest propovijedi ponegdje stavljen i podnaslov »Primjer«, kao i u tome što su na četrdeset stranica priložena sedamdeset i tri primjera, koja je propovjednik mogao iskoristiti u svojim propovijedima.⁴¹ Neki od tih primjera nalaze se u objavljenoj zbirci propovjedi *Imakulata*,⁴² a oni pokazuju kako autoru nije nepoznato svakodnevno, često teško i zlom pogođeno življenje, te da Marijin zagovor i pomoć neće izostati onima koji joj se utječu.⁴³

³³ Budući da se ti sveci, svetice i blaženici spominju na mnogim mjestima, ovdje nije moguće navesti sve izvore.

³⁴ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Marija odgojiteljica, u: *Imakulata*, 122–123.

³⁵ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Ponizna Djevica i Majka, u: *Imakulata*, 155–156.

³⁶ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Marija i redovnici, u: *Imakulata*, 193–195.

³⁷ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Robovi Bezgrešne, u: *Imakulata*, 196–198.

³⁸ Kao zanimljivost spominjemo tek da je Leon Lovrenčić bio marni širitelj štovanja Leopolda Mandića, i to ne samo riječju nego i slikom. Naslikao je, naime, najmanje dvanaest njegovih slika. Usp. Ivan DAMIŠ, Uz 40. obljetnicu svećeničkog rada oca Leona Franje Lovrenčića (1940–1980), 195.

³⁹ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Posveta Prečistom Srcu Marijinu, u: *Imakulata*, 140–141.

⁴⁰ Usp. primjerice Leon LOVRENČIĆ, Prečisto Srce Marijino bezdno materinske ljubavi, u: *Imakulata*, 112–113; Marija i obraćenici, u: *Imakulata*, 173–175.

⁴¹ Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Imakulata (bilježnica)*, 501–540.

⁴² Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Imakulata (bilježnica)*, 524; Posveta Prečistom Srcu Marijinu, u: *Imakulata*, 141.

⁴³ Evo kako o tome govori u jednoj propovijedi: »Marija je naša predobra Majka: Zato Ju je i Bog dao za Majku. Ona je prvenstveno Majka Isusova, Majka Božja, Bogorodica! [...] Ako je naime istina, da je Majka Božja i naša Majka, onda nemamo razloga sumnjati, da

1.3. *Soteriološko-eschatološko usmjeravanje*

Odjek Lovrenčićevih riječi iz Predgovora neobjavljene i objavljene zbirke *Imakulata* kojima čitatelju otkriva svoju nutarnju čežnju, koja je ujedno i glavni cilj obiju zbirki – da po Marijinu zagovoru zadobije oproštenje grijeha i sretnu smrt⁴⁴ – pronalazimo na mnogim mjestima u njegovim propovijedima. Ono, naime, što intimno želi samome sebi, želi i svima onima kojima upućuje svoje misli. U podlozi njegovih propovijedi kao važna se osobitost razaznaje i pastoralno djelovanje koje je u konačnici usmjereno prema obećanom vječnom spasenju. Zadržat ćemo se na propovijedi u kojoj je najjasnije izrečeno opredjeljenje baš za takav apostolat te u kojoj autor izričito spominje Fatimu – onoj nazvanoj prema starom redovničkom himnu »Ultima in mortis hora«. U njoj autor, nakon svojevrstne ispovijesti o svojem dugotrajnom i duboko promišljenom traganju za najboljim oblikom suvremenog apostolata, iznosi ovaj zaključak: »I u duhu lurdskih ukazanja i fatimskih opomena, došli smo do čvrstog uvjerenja, da je u sadašnjim našim prilikama, za svakoga od nas, najbolji, najlakši, najplodniji i najuspješniji, najpotrebniji i najunosniji apostolat: 'Moliti za umiruće'. Moliti, vapiti, pjevati, žrtvovati se za umiruće, da umru raskajani, izmireni s Bogom, u milosti posvetnoj! I to bismo uvjerenje i taj osjećaj kao i želju htjeli danas prenijeti i na sve vas, da zajednički prihvatimo taj apostolat, pa ćemo onda zajednički dijeliti i nagrade.«⁴⁵ U nastavku autor detaljno razlaže nužnost ozbiljnog promišljanja o posljednjem smrtnom času te iznosi više razloga koji upućuju na važnost molitve za umiruće. Za našu su temu osobito važna dva razloga, koja se tiču Marijinih poziva – onoga u Lurdu, na molitvu i pokoru za obraćenje, i onoga u Fatimi, na molitvu i žrtvovanje za obraćenje grešnika. Vezano uz oba poziva Lovrenčić konstatira da im se ljudi nisu odazvali. Tim razlozima svakako treba pridodati i onaj da, budući će se svaki čovjek morati suočiti s težinom smrtnoga časa, svatko treba pomoći umirućima razgovorom, savjetom, utjehom, žrtvom i molitvom nebeskoj Majci.⁴⁶ Potkrjepljujući opravdanost utjecanju za pomoć Mariji primjerima svetaca koji su to činili i potičući vjernike na nasljedovanje tih primjera, Lovrenčić donosi i program

će ta Majka dovesti svoju djecu prema konačnom cilju stvaranja i vječne sreće«, Leon LOVRENIĆIĆ, *Uzrok naše radosti*, u: *Imakulata*, 94.

⁴⁴ Usp. prvo poglavlje ovog članka.

⁴⁵ Leon LOVRENIĆIĆ, *Ultima in mortis hora*, u: *Imakulata*, 116.

⁴⁶ Usp. *Isto*, 116–118.

apostolata koji je, bilo izravno bilo neizravno, tj. između redaka, usko povezan sa zahtjevima Gospe Fatimske: 1. obavljanje pobožnosti pet prvih subota u mjesecu na koje nas je pozvala Marija u Fatimi; 2. svakodnevno moljenje krunice; 3. moljenje barem jedne desetice krunice dnevno za umiruće; 4. pridruživanje molitvi za umiruće drugih pobožnosti, blagoslova, pričesti, dobrih djela i žrtvica.⁴⁷ Na samom kraju propovijedi Lovrenčić još jednom pokazuje koliko je smatrao važnim apostolat umirućih: »Kolikogod me puta pitali: Što ćemo poduzeti za apostolat u svome životu, uvijek ću vam odgovoriti: Molite za umiruće!«⁴⁸

2. Gospa Fatimska i njezina poruka u zbirci marijanskih propovijedi *Imakulata Leona Lovrenčića*

U objavljenoj zbirci od šezdeset i jedne propovijedi u njih dvadeset spominje se nešto što je vezano za fatimska događanja: Gospa Fatimska, fatimska ukazanja, vidioci Lucija, Franjo, Jacinta, fatimske poruke, Fatima kao svetište ili kip Gospe Fatimske. Ni u jednoj propovijedi u naslovu nije izričito spomenuta ni Gospa Fatimska ni Fatima, dok nasuprot tomu nalazimo propovijedi u čijem se naslovu spominju Lurd i Sirakuza.⁴⁹ Od dvadeset propovijedi u kojima se spominje nešto od fatimskih događanja, u jednoj se spominju indirektno, a za dvije možemo reći da su u potpunosti njima posvećene. To su »Blagdan Prečistog Srca Marijina« i »Pobožnost 'pet prvih subota'«. ⁵⁰

⁴⁷ Usp. *Isto*, 118–119. Da se Lovrenčić i sam držao toga programa razvidno je iz svjedočanstva Bonaventure Duda: »Bijaše on doista Marijin pobožnik. Bio je prije svega osobit kruničar. U najteže doba poratnog stradanja u Karlovcu, kada su ondje ubijena tri naša brata [...], on se zavjetovao na tri krunice svaki dan. I nije sustao dok nije legao u bolesnički krevet, pred Božić 1990. No i tu je nastavio revno kruničariti. Trpio je od velike besanice, ali je svoje besane noći i neodmorene dane posipao ružama Gospina ružarija«, Bonaventura DUDA, Ocu Leonu Lovrenčiću u spomen, 31.

⁴⁸ Leon LOVRENČIĆ, *Ultima in mortis hora*, u: *Imakulata*, 120.

⁴⁹ Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Ukazanje Gospe Lurdske*, u: *Imakulata*, 11–15; *Lurd je trajno čudo Marijine ljubavi prema nama*, u: *Imakulata*, 182–184; *Suze Madone u Sirakuzi*, u: *Imakulata*, 185–187.

⁵⁰ Ni u bilježnici *Imakulata* nema propovijedi koje u naslovu spominju Gospu Fatimsku, Fatimu, ili fatimske događaje, a od sto i dvanaest propovijedi u njih trideset nalazi se tema Fatime. Uz te, u još četiri propovijedi mogu se naći izrazitiji odjeci fatimskih događanja i poruka, iako se o njima ne govori izričito. Među tih trideset propovijedi u kojima se spominje direktno nešto od fatimskih događanja, izdvajaju se četiri koje su u potpunosti njima posvećene. Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Prečisto Srce Marijino*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 80–85; *Kraljica Mira*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 229–232; *Pobožnost prvih pet subota*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 354–358; *Pobožnost prečistom Srcu Marijinu*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 359–364.

2.1. *Propovijed »Blagdan Prečistog Srca Marijina«*

U uvodnom dijelu propovijedi »Blagdan Prečistog Srca Marijina« Leon Lovrenčić podsjeća vjernike na trostoljetnu žudnju puka i Marijinih štovatelja, predvođenih svetim Ivanom Eudesom, za proglašenje blagdana Srca Marijina, te ne izostavlja spomenuti da je to na 25. godišnjicu fatimskih ukazanja 1942. godine učinio papa Pio XII.⁵¹ Središnji dio propovijedi posvećuje govoru o objavi svijetu Srca Marijina, poruci iz Fatime i našem odgovoru na tu poruku, odnosno o potrebi pobožnosti njezinu Srcu. O objavi Prečistog Srca Marijina svijetu u Fatimi 1917. godine, preko Lucije, Franje i Jacinte Lovrenčić kaže: »Objavilo se šest puta (od svibnja do listopada svaki mjesec prve subote) s velikim znakovima i čudesima; objavilo se svijetu kao 'utočište i put, koji vodi k Bogu';⁵² donijelo nam je također velike i važne poruke i opomene za buduća vremena...!«⁵³ Ta je ukazanja, piše dalje autor, crkveno učiteljstvo ispitivalo više od dvadeset godina i donijelo svoj sud o njihovoj vjerodostojnosti te sada mnogi hodočaste u Fatimu kako bi se obnovili i po Gospinoj želji posvetili njezinu Srcu.⁵⁴ Navodeći fatimske poruke: »Svijet treba, da se popravi, da više ne vrijeđa dobroga Boga, da čini pokoru, da moli krunicu, da obavi pet prvih subota, da prikazuje molitve i žrtvice za obraćenje grešnika!«,⁵⁵ Lovrenčić nastavlja: »Tko još ne zna za znamenitu izreku naše nebeske Majke: 'Isus želi, da se u svijetu pokrene pobožnost mome Prečistom Srcu. Tko je prihvati, obećajem mu spasenje. Te će duše biti naročito mile dragom Bogu. Ja ću ih kao kitu cvijeća položiti pred Njegov prijesto.'⁵⁶ Tko ne zna, da je Marija zatražila

⁵¹ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Blagdan Prečistoga Srca Marijina, u: *Imakulata*, 41. Ta propovijed u bilježnici *Imakulata* nosi naslov »Prečisto Srce Marijino«, a sadržajno je ista, tek su neki dijelovi u objavljenoj propovijedi izostavljeni. Usp. Leon LOVRENČIĆ, Prečisto Srce Marijino, u: *Imakulata (bilježnica)*, 80–85.

⁵² Citat »utočište i put, koji vodi k Bogu« jest dio Gospinih riječi izrečenih na kraju ukazanja 13. lipnja 1917. kada je rekla Luciji: »Moje Srce bit će tvoje utočište i put kojim ću te dovesti do Boga«. Usp. *Fatimska poruka. Lucija govori*, Đakovo, 1995., 30. Na drugom mjestu vidi nešto drukčiji prijevod na hrvatski: »Moje Prečisto Srce bit će uvijek tvoje utočište i put koji će te dovesti do Boga«, Antonio A. BORELLI, *Fatima: Poruka tragedije ili poruka nade?*, Zagreb, 2000., 38.

⁵³ Leon LOVRENČIĆ, Blagdan Prečistoga Srca Marijina, u: *Imakulata*, 41.

⁵⁴ Usp. *Isto*.

⁵⁵ *Isto*.

⁵⁶ Poruku o Isusovoj želji da se u svijetu pokrene pobožnost Prečistom Srcu Marijinu Gospa je izrekla u Fatimi 13. lipnja 1917. godine u drugom ukazanju te 13. srpnja 1917. godine u trećem ukazanju kao i u ukazanju Luciji u Pontevetri 10. prosinca 1925. godine. Usp. *Fatimska poruka. Lucija govori*, 29–34. Izraz da će te »duše biti položene pred Božje prijestolje kao cvijeće« ne nalazimo u tim Lucijinim zapisima, ali to navodi Yves Ivonides u knjizi *Fatima, da ili ne?* On kaže da je Jacinta na ispitivanju 11. listopada 1917. godine rekla: »Tko bude izvršavao (tu pobožnost), njemu obećajem spasenje. Te će duše Bog po-

posvetu svijeta Njezinu Prečistom Srcu? – Sv. Otac Papa Pijo XII. posveti 1942. čitav svijet Njezinu Prečistom Srcu. Ali to nije dosta: svaki kršćanin mora načiniti sam svoju posvetu, osobnu posvetu!«⁵⁷ Ispod podnaslova »Naš odgovor na poruku iz Fatime?« autor postavlja pitanja jesmo li mi izvršili tu posvetu i zašto se traži posveta i pobožnost Prečistom Srcu Marijinu te obrazlaže značenje riječi »Prečisto«, »Srce«, »Srce Djevice« i »ljubav Majke«.⁵⁸

Obrazlažući, zatim, potrebu ljudi i svijeta XX. stoljeća za ljubavlju, i to za materinskom ljubavlju,⁵⁹ Lovrenčić piše: »Ako se, dakle, svijet ne ugleda u ovo 'Prečisto Srce Djevice i Majke', onda je propala i posljednja nada za bolja vremena: tada su se izjalovili i posljednji pokušaji Božje dobrote i milosrđa, da nas opameti i dovede na pravi put k sreći – k Bogu! Mi dakle moramo prigrliti pobožnost prema Prečistom Srcu Marijinu, ako želimo živjeti; ako želimo spasiti svoje duše; ako želimo doći u vječno blaženstvo!«⁶⁰ Uspoređujući situaciju svojeg vremena s trenutkom kada je Isus plakao nad Jeruzalemom, autor još jednom donosi Marijine riječi iz Fatime o Isusovoj želji za pokretanje pobožnosti njezinu Prečistu Srcu, koje naziva »posljednjim opomenama«, pa zaključuje propovijed: »Zapamtimo: Bog se preko Marije povezao s ljudskom naravi. On želi, da se mi svi po Njoj penjemo k Bogu – svojoj konačnoj sreći! – / Mi ćemo se posvetiti studiju Prečistog Srca Marije, Djevice i Majke! / Mi ćemo to Srce štovati i nasljedovati! / Mi ćemo Ga tješiti i ljubiti!«⁶¹

2.2. Propovijed »Pobožnost 'pet prvih subota'«

Druga propovijed posvećena fatimskim događanjima jest ona koja je naslovljena »Pobožnost 'pet prvih subota'«. ⁶² Tom propovijedi Lovrenčić poziva vjernike na obavljanje te pobožnosti, koja je jedna od važnih sastavnica fatimskih

seбно voljeti i one će poput cvijeća krasiti njegovo prijestolje«, Yves IVONIDES, *Fatima da ili ne? U povodu 60-obljetnice Marijinih ukazanja u Fatimi*, Zagreb, 1977., 178.

⁵⁷ Leon LOVRENČIĆ, Blagdan Prečistoga Srca Marijina, u: *Imakulata*, 41–42. Ni u jednoj propovijedi, ni u objavljenj zbirci, kao ni u bilježnici *Imakulata* Leon Lovrenčić ne spominje Gospin poziv posvete Rusije i obećanje obraćenja Rusije. Ne ulazeći ovdje u problematiku koja je povezana s dvojbom je li Gospa tražila posvetu Rusije ili svijeta, mislimo da s većom sigurnošću možemo zaključiti da je Leon Lovrenčić izostavio govor o posveti i obraćenju Rusije zbog ondašnjih političkih prilika.

⁵⁸ Usp. *Isto*, 42–43.

⁵⁹ *Isto*, 43–44.

⁶⁰ *Isto*, 44.

⁶¹ *Isto*.

⁶² Objavljena propovijed nešto je kraća od one koja se nalazi u bilježnici *Imakulata*, ali naslovom i sadržajem joj je jednaka. Usp. Leon LOVRENČIĆ, Pobožnost pet prvih subota, u: *Imakulata (bilježnica)*, 354–358.

dogadanja. Na početku najavljuje kakva će ona biti: »Ne će to biti propovijed visokog stila, dubokog sadržaja, naučnog karaktera. – To će biti bratski, prijateljski nagovor, pouka i pobuda za praksu života.«⁶³ Kao povod govoru o toj pobožnosti propovjednik navodi razgovor s jednom dobrom i pobožnom osobom koja nije obavila tu pobožnost, što je za njega šteta i propust. Stoga on potiče vjernike da razvesele Bezgrešno Srce Marijino činjenjem onoga što ona želi, i to njoj za ljubav i za spas svoje duše.⁶⁴ Nakon toga pojašnjava da je pobožnost pet prvih subota dio pobožnosti prema Prečistom Srcu Marijinu te se počela širiti svijetom otkako je Gospa 13. srpnja 1917. godine Franji, Jacinti i Luciji pokazala pakao.⁶⁵ Donoseći, zatim, Gospine riječi izrečene 13. srpnja 1917. godine u kojima je iskazana Isusova želja za pokretanjem te pobožnosti i obećano spasenje za one koji je prihvate,⁶⁶ Lovrenčić nastavlja: »Uz ovo obećanje koje je svojim sadržajem bogato, divno i veličanstveno, Majka je Marija Luciji 1925., već kao redovnici S. Mariji od Prežalosne, naredila, da ona u Njezino ime razglasi, da će sa svim potrebnim milostima za spasenje priskočiti u pomoć na samrtnom času onima, koji se pet prvih subota u mjesecu uzastopce ispovjede i pričeste, izmole krunicu i četvrt sata razmatraju o otajstvima krunice – sve s nakanom, da Joj dadu zadovoljštinu za sve uvrede, koje se nanose Njezinu Prečistom Srcu.«⁶⁷ Razvijajući dalje pobudni govor o važnosti usvajanja te pobožnosti autor navodi da je Isusova želja pokretanje pobožnosti prema Prečistom Srcu Marijinu, kao što je Marijina želja ispovijed, pričest, molitva i razmatranje, a duše koje budu častile njezino Srce dobro će proći na sudu, te dosljedno svome eshatološko-soteriološkom usmjeravanju zaključuje: »Zadatak je svemu tome, da se razveseli, utješi, dade naknada Bezgrešnom Srcu Božje Majke! Zajtjev je minimalan – obećanje veliko! Silno, bogato! Sretna smrt: Obećaje se sretna smrt! – Sve potrebite milosti za spasenje. Znači: sakramenti umirućih ili barem savršeno kajanje; zatim pomoć i utjeha, snaga i pouzdanje... u najtežim časovima života.«⁶⁸ Potkrjepljujući svoj govor o dobrobiti pobožnosti prema Mariji, autor iznosi primjer jednoga pobožnog starca u engleskim planinama, koji je živio za vrijeme progona katolika koje je vršila kraljica Elizabeta, a koji je vjerovao da neće umrijeti bez svećenika, ispovijedi i pričesti jer je moleći

⁶³ Leon LOVRENČIĆ, Pobožnost »pet prvih subota«, u: *Imakulata*, 135.

⁶⁴ *Isto*, 135.

⁶⁵ *Isto*, 135–136.

⁶⁶ *Isto*, 136. U ovoj je propovijedi naveden isti citat Gospinih riječi kao u propovijedi »Blagdan Prečistog Srca Marijina«, a o poteškoćama povezanima s navođenjem i datiranjem Gospinih riječi pisali smo u bilješci br. 56.

⁶⁷ Leon LOVRENČIĆ, Pobožnost »pet prvih subota«, u: *Imakulata*, 136.

⁶⁸ *Isto*, 136.

kronicu svakodnevno zazivao Marijinu pomoć na času smrti. Tek kad mu je u kuću došao biskup iz Edinburga, odjeven u odjeću seljaka zbog straha od progona, i ispovjedio ga, starac je mogao mirno umrijeti.⁶⁹ Tom primjeru u toj propovijedi Leon Lovrenčić u kratkim crtama dodaje još nekoliko drugih kojima je nakana pokrenuti ljude na izvršavanje pobožnosti prvih pet subota.⁷⁰ Koliko mu je to važno pokazuje završetak propovijedi u kojem progovara zapovjedničkim tonom: »Teško? – Nemam vremena! Zaboravim! Zapiši si! – Dovedi prijatelje! – Radi se o vječnosti! – Slijedeće subote svi početi! U listopadu smo gotovi! – Čvrsta odluka! Vječni blagoslov!«⁷¹

⁶⁹ Usp. *Isto*, 136–137.

⁷⁰ Usp. *Isto*, 137. Navedeni primjeri u objavljenoj zbirci propovijedi *Imakulata* pomalo su nerazumljivi, kao da su »nabacani«, a oni su, zapravo, podsjetne rečenice na detaljnije opisane primjere koji se nalaze u bilježnici *Imakulata*, ispod podnaslova »Pobuda«. Usp. Leon LOVRENČIĆ, Prečisto Srce Marijino, u: *Imakulata (bilježnica)*, 357–358.

⁷¹ Leon LOVRENČIĆ, Pobožnost »pet prvih subota«, u: *Imakulata*, 137. Kao što smo naveli u bilješki broj 50, u bilježnici *Imakulata* nalaze se četiri propovijedi koje su posvećene govoru o fatimskim događanjima. Budući da su dvije od njih uvrštene u objavljenu zbirku, dvije su ostale neobjavljene. Čini nam se korisnim, barem ukratko, predstaviti njihov sadržaj: U propovijedi »Kraljica mira« autor piše da je Gospa u Fatimi upozorila na moguću katastrofu ukoliko se svijet ne popravi te je kazala da su uzroci ratova u otpadu od Boga i Crkve, odnosno, to su: nevjera, psovke, nečistoća i kolektivno oskvrnjivanje blagdana. No, kako se Marija u Fatimi javila kao Kraljica mira, čijem je Srcu povjeren mir svijeta, njezina je misija, kaže Lovrenčić, ljudima ponovno dati Kralja mira – Isusa. Da bi se to ostvarilo, Marija daje prijedloge: pobožnost njezinu Prečistom Srcu, moljenje krunice i posvetu njezinu Srcu. Propovijed završava molitvom Kraljici mira. Usp. Leon LOVRENČIĆ, Kraljica mira, u: *Imakulata (bilježnica)*, 229–232. Propovijed »Pobožnost prečistom Srcu Marijinu« prožeta je govorom o fatimskim događanjima i upotpunjena dobrom, ili kako to češće kažemo »zdravom« mariologijom i marijanskom pobožnošću pa smatramo da je šteta što nije ušla u objavljenu zbirku *Imakulata*. Autor propovijed započinje govorom o trećemu Gospinu ukazanju u Fatimi 13. VII. 1917. godine, kada je Luciji, Jacinti i Franji povjerena tajna i kada su vidjeli pakao i Srce Marijino obavijeno trnjem. Jedan dio primljene tajne, piše dalje autor, Lucija je Božjim dopuštenjem objavila 1927. godine, a drugi dio 1941. godine. Donoseći, zatim, detaljan opis viđenja pakla kao ognjena mora, autor u nastavku tumači vidiocima danu 'Veliku tajnu' obrazlažući Isusu želju za širenjem pobožnosti Srcu Marijinu te poučava što je to pobožnost i kakva je marijanska pobožnost: »Kad dakle čujemo, da Bog želi pobožnost prema prečistom Srcu Marijinu, onda nam odmah mora biti jasno, da On želi, da to prečisto Srce Djevice i Majke postane ideal, uzor, izgled ili zrcalo našoj pobožnosti. On želi, da Njega ljubimo marijanskom dušom i srcem. On traži, da ostanemo u trajnom stanju njezinoga predanja, izraženoga u 'fiat' – 'neka mi bude'. To znači, Isus želi, da u potpunom predanju Božjoj volji živimo i umremo!« Poučavajući zatim u šest točaka kako se štuje Srce Marijino, autor kao šesto navodi: »Pobožnost Srcu Marijinu konačno zahtijeva, da prihvatimo kao vrhovno načelo života i rada: 'sve kao Marija, sve s Marijom, ništa bez Marije!' Bog dakle želi, da mu služimo marijanskom dušom i srcem. On traži marijansku vjeru, ufanje i ljubav. Isus želi Marijinu poniznost, čednost, čistoću i revnost!« Argumentacija zašto Bog to želi, koju autor donosi u nastavku u šest točaka, čini nam se dobrim temeljima »zdrave« marijanske pobožnosti vrijednima spomena: »1. Da Bog Otac bude slavljem i ljubljem po Mariji. 2. Da stvorovi po Mariji kroče svome Stvoritelju; 3. Jer po

2.3. Spominjanje Gospe Fatimske, Fatime ili fatimskih događanja u drugim propovijedima

Pogledajmo sada kako je Lovrenčić fatimsku tematiku uklopio u ostalih osamnaest propovijedi, čiji sadržaj nije posvema njoj posvećen.

Tako u propovijedi naslovljenoj »Bezgrešna u našem životu« Leon Lovrenčić kaže da se objava u Lurdu i Fatimi slaže s onim što nalazimo u Protoevanđelju, Evanđelju, nauku svetih otaca i vjeri Crkve, a malo iza toga postavlja pitanje jesmo li prihvatili poruke iz Lurda i Fatime da činimo pokoru, molimo za obraćenje grešnika, molimo krunicu i posvetimo se Marijinu Prečistom Srcu.⁷² Slično tematiziranje Fatime nalazimo i u propovijedima »Rođendan Imakulate«, gdje autor govori o fatimskim proroštvima i porukama⁷³ koje u propovijedi »Nasljeduj Mariju«, karakterizira kao ozbiljne i uzvišene.⁷⁴ U toj propovijedi govoreći o Mariji kao velikoj svećenici svemira i obrazlažući da je ona djelateljica svih milosti i svećenica po pozivu, po patnji i žrtvi te po vlasti, kao argument za ovo zadnje navodi njezine fatimske poruke koje su i plodonosne propovijedi.⁷⁵

Propovijed naslovljena »Ukazanje Lurdske Gospe« sadrži kratak odlomak i o fatimskim porukama: »Koji su to grijesi koji zadavaju toliku bol i zabrinutost Božjoj Majci? – To su, prema izjavama neokaljane Djevice u Fatimi 1917: nevjera, bludnost, psovka, kolektivno kršenje blagdana i nedjelja, oholost i pretjerano tjelesno uživanje. Radi tih grijeha dolazi srdžba Božja na

njezinom prečistom Srcu želi dijeliti milosti svim ljudima, a napose kršćanima. 4. Jer po Mariji Stvoritelj ponovno uđe u ljudsku narav. 5. Jer je velika nestašica marijanskih duša i kreposti: osobito Marijinih vrlina nedostaje! 6. Jer ljudi trebaju duhovnosti, srca i ljubavi.« Podsjećajući zatim na obećanje nagrade onima koji prihvate pobožnost Srcu Marijinu, dano u Fatimi, Leon Lovrenčić završava propovijed poticajem vjernicima: »Sada je vrijeme, da se prihvatimo ove tako lijepe, uzvišene, korisne, mudre i spasonosne stvari.« Ispod teksta pisanog pisaćim strojem, autor je rukom napisao: »Možda je plač Madone u Sirakuzi 1953. ponovni i posljednji poziv svijetu, da se ispuni želja Srca Isusova i Srca Marijina!« Usp. Leon LOVRENČIĆ, Pobožnost prečistom Srcu Marijinu, u: *Imakulata (bilježnica)*, 359–364.

⁷² Usp. Leon LOVRENČIĆ, Bezgrešna u našem životu, u: *Imakulata*, 8–9. U bilježnici *Imakulata* ta je propovijed na prvom mjestu, sadržajno je jednaka objavljenoj, ali je naslovljena »Imakulata u našem životu«. Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Imakulata u našem životu*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 1.

⁷³ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Rođendan Imakulate, u: *Imakulata*, 48. Propovijed takva naslova, ali i sadržaja koji se u njoj obrađuje, nismo prepoznali u bilježnici *Imakulata*.

⁷⁴ Leon LOVRENČIĆ, Nasljeduj Mariju, u: *Imakulata*, 110. U bilježnici *Imakulata* nalazi se propovijed istog naslova i sadržaja, a kod rečenice o fatimskim porukama nalazi se i retoričko pitanje koje je u objavljenoj propovijedi izostavljeno: »Zar to nisu plodonosne propovijedi?« Usp. Leon LOVRENČIĆ, Nasljeduj Mariju, u: *Imakulata (bilježnica)*, 418.

⁷⁵ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Nasljeduj Mariju, u: *Imakulata*, 110.

svijet.«⁷⁶ Umetanje govora o Fatimi u propovijed kojoj je tema ukazanje Gospe u Lurdu za našega autora nije neuobičajeno jer on vrlo često Lurd i Fatimu predstavlja kao diptih u kojem je oslikano isto Božje milosno djelovanje.⁷⁷

Tako i u propovijedi »Ultima in mortis hora«, koju smo spomenuli govoreći o Lovrenčićevu soteriološko-eshatološkom usmjeravanju, piše da je baš »u duhu lurdskih ukazanja i fatimskih opomena«⁷⁸ shvatio važnost apostolata molitve za umiruće. U istoj propovijedi, spominjući fatimska događanja, on kaže da se naša brižna majka Marija morala spustiti na zemlju kako bi nam rekla da duše poput snijega zimi padaju u oganj, a da je Marija preko Jacinite, Franje i Lucije pozvala sav svijet na molitvu i žrtvu za obraćenje grešnika.⁷⁹ Razrađujući dalje program apostolata molitve za umiruće, on kao prvu točku stavlja obavljanje pobožnosti pet prvih subota, spominjući obećanje Prečistoga Srca Marijina dano za čas smrti onima koji se budu ispovijedali, pričestili, molili krunicu i razmatrali njezina otajstva te zaključuje riječima: »Ta će petnica biti za nas garancija, da će nas Majka Marija na samrti tješiti i pomagati, da sretno umremo.«⁸⁰ U propovijedi »Pomoćnica umirućih«, koja je naslovom i tematikom srodna ovoj, iako izrijekom ne spominje fatimska događanja, jasno je da autor na njih misli jer ponovno poziva na obavljanje pobožnosti pet prvih subota Srcu Marijinu, navodeći sve ono što je povezano s tom pobožnošću.⁸¹ Propovijed naslovljena »Majka milosrđa« ponovno donosi Marijine riječi o Isusovoj želji za pokretanjem pobožnosti njezinu Srcu i obećanju da će duše poput cvijeća biti položene pred Božje prijestolje,⁸² a u propovijedi »Po Mariji

⁷⁶ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Ukazanje Lurdske Gospe, u: *Imakulata*, 13–14. Propovijed takva naslova i sadržaja ne nalazimo u bilježnici *Imakulata*.

⁷⁷ U objavljenj zbirci *Imakulata* u trinaest propovijedi nailazimo na zajedničko spominjanje lurdskih i fatimskih tema, a u bilježnici *Imakulata* to nalazimo čak u dvadeset i jednoj propovijedi.

⁷⁸ Leon LOVRENČIĆ, *Ultima in mortis hora*, u: *Imakulata*, 116.

⁷⁹ Usp. *Isto*, 117.

⁸⁰ *Isto*, 119. U bilježnici *Imakulata* nalazimo propovijed istog naslova i sadržaja, no ne i tu rečenicu. Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Ultima in mortis hora*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 409. Tematikom slična propovijed »Plodovi krunice«, koja se nalazi u bilježnici nije objavljena u zbirci *Imakulata*. U njoj autor obrazlaže Marijin poziv i obećanje dano u Fatimi potičući vjernike na obavljanje pobožnosti pet prvih subota. Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Plodovi krunice*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 158–160.

⁸¹ U bilježnici *Imakulata* ta propovijed ima naslov koji jasnije odražava tematiku: »Pomoćnica umirućih – spasiteljica samoubica«. U njoj Lovrenčić govori o samoubojstvu, navodeći razne primjere iz života, o uzrocima i statističkim podacima o samoubojstvima te o »kršćanskim kvalifikacijama samoubojica« i o Mariji kao pomoćnici umirućih. Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Pomoćnica umirućih*, u: *Imakulata*, 176–178; *Pomoćnica umirućih – spasiteljica samoubica*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 154–157.

⁸² Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Majka milosrđa*, u: *Imakulata*, 135. U izvorniku, to jest u bilježnici *Imakulata*, u propovijedi istog naslova i sadržaja nema tog odlomka. Usp. Leon

k Isusu«, govoreći o uzvišenom mjestu Marije u životu vjernika piše: »Deus omnes nos habere voluit per Mariam! – Bog nas sve želi imati po Mariji – To je stari, najsigurniji put k Bogu. Ta sama je Majka Marija kazala Luciji u Fatimi: 'Moje će ti srce biti utočište i put, koji će te voditi k Bogu!' Zapamtimo to! Uzmimo si to k srcu. Za nas, koji smo odgojeni u kršćanskoj vjeri Marija zaista postaje neke vrsti nužnog puta k Isusu, jer se Isus i Marija ne mogu dijeliti – kao što ne smijemo rastavljati dijete od njegove majke.«⁸³ Propovijed »Krunica – moćno sredstvo pobjede« spominje objavu fatimskim vidiocima Marije »Saveznice« u borbi protiv sotone kao Gospe od svete krunice i širenje svijetom kruničarskog pokreta, koji zahvaća mnoge zemlje na svim kontinentima.⁸⁴ Poučavajući vjernike kako se Marija brine za nas i nižući primjere pobjeda kršćanske vojske nad nekršćanima, autor u propovijedi »Bogorodica – naša duhovna majka« spominje Marijin dolazak na zemlju u Lurdu, gdje nam ona pokazuje da su čudesa moguća i stvarna, a u Fatimi nam pokazuje put spasenja i pruža lijek koji je »Popravak, pokora, poniznost, krunica! Ona će nam tada vratiti duševno i tjelesno zdravlje.«⁸⁵ U propovijedi »Posveta Prečistom Srcu Marijinu« Leon Lovrenčić postavlja pitanje: »Žar ćemo ostati ravnodušni na Njezin poziv iz Lurda i Fatime, da se molimo za obraćenje grešnika, da se žrtvujemo za spas duša?! – Ne! Mi sada započimamo novi i VATRENI APOSTOLAT U KRALJEVSTVU SRCA DJEVICE I MAJKE. SRCE DJEVICE I MAJKE MARIJE bit će nam 'UTOČIŠTE I PUT', koji će nas i našu duhovnu djecu voditi k Bogu.«⁸⁶ Nastavljajući zatim govoriti o Mariji kao »Kraljici apostola« i iznoseći primjere apostolskog života njezinih štovatelja,⁸⁷ ponovno spominje Fatimsku Gospu riječima: »Pomislite samo na tisuće i tisuće, koji su sudjelovali u manifestacijama prigodom putovanja kipa Gospe Fatimske širom cijeloga

LOVRENČIĆ, Majka milosrđa, u: *Imakulata (bilježnica)*, 396–400.

⁸³ Leon LOVRENČIĆ, Po Mariji k Isusu, u: *Imakulata*, 130. Isti citat nalazi se i u izvorniku. Usp. Leon LOVRENČIĆ, Po Mariji k Isusu, u: *Imakulata (bilježnica)*, 162.

⁸⁴ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Krunica – moćno sredstvo pobjede, u: *Imakulata*, 53–57. U bilježnici *Imakulata* ta propovijed ima ponešto drukčije složen tekst negoli objavljena propovijed, a drukčiji joj je i naslov. Usp. Leon LOVRENČIĆ, Kraljica krunice, u: *Imakulata (bilježnica)*, 50–53.

⁸⁵ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Bogorodica – naša duhovna majka, u: *Imakulata*, 75. Isto spominjanje Fatime i fatimskih poruka nalazi se i u bilježnici *Imakulata*. Usp. Leon LOVRENČIĆ, Bogorodica je naša duhovna majka, u: *Imakulata (bilježnica)*, 34–35.

⁸⁶ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Posveta Prečistom Srcu Marijinu, u: *Imakulata*, 139.

⁸⁷ Usp. *Isto*, 140–141. Objavljena se propovijed nešto više razlikuje od one koju nalazimo pod istim naslovom u bilježnici *Imakulata*. U objavljenoj zbirci navedeni su primjeri apostolskog života Marije de Vetum, Edel-Mary Quint, Mariete Dierkens i Pavla Takašija Nagajja, dok su u neobjavljenoj propovijedi primjeri iz života sv. Ivana M. Vianneyja, Franciske Cabrini i Edel-Mary Quint.

svijeta. – Sjetite se onog kolektivnog moljenja krunice u Americi i Australiji! Koliko Marija ima svojih apostola?! To nitko ne zna! Znade to samo Majka Marija, koja će marijanski nagraditi one, koji se žrtvuju za Njezino kraljevstvo.«⁸⁸ Da govor o Marijinim apostolima ne bi ostao namijenjen nekim drugim ljudima, Lovrenčić poziva vjernike: »Svrstajmo se i mi sada u tu veliku Marijinu legiju dobrotvora. Ponesimo marijansko srce u suvremeni život. Ponesimo Isusa, Spasitelja, svjetlo svijeta onima, koji se kreću u dolinama smrtnih sjena. Ta Njezinoj je materinskoj brizi povjeren sav narod Božji. Njezinom je Prečistom Srcu povjeren i mir svijeta! Pamtimo: Gospodin nas želi imati po Mariji! Posvetimo se danas interesima Marijina kraljevstva! Neka čitavo naše biće bude u Njezinoj službi.« A zatim, s napomenom da će on izgovarati riječi posvete koje će vjernici ponavljati, autor donosi početak teksta posvete preuzete od svetoga Franje Saleškog: »Presveta i prečista Djevice, Majko moja Marijo! Ja [...] premda sasvim nevrijedan...«⁸⁹

U propovijedi »Kraljica kršćanskih srdaca« Leon Lovrenčić, nakon govora o Maksimilijanu Kolbeu, koji je u Poljskoj osnovao Grad Bezgrešne i čitav život radio za posvetu ljudi Bezgrešnoj, piše: »Uvjereni smo, da su iste ideje vodile sv. o. Papu Pija XII., kad je čitav svijet posvetio prečistom Srcu Marijinu i kad je enciklikom 'Ad caeli Reginam' 11. X. 1954. ustanovio BLAGDAN BLAŽENE DJEVICE MARIJE KRALJICE, koji se po čitavom svijetu ima slaviti 31. svibnja.«⁹⁰ Iako u tom dijelu ne spominje fatimska događanja, jasno je da je papina posveta njihov odjek, a u istoj propovijedi, malo dalje, pišući o Marijinoj vlasti nad prirodom navodi fatimsko čudo drhtanja Sunca i njegova tajanstvenog plesa.⁹¹

⁸⁸ *Isto*, 141.

⁸⁹ *Isto*. Na samom dnu stranice, ispod navedene dvije rečenice i napomene da su one uzete od Franje Saleškoga, nalazi se naslov »Skraćeni obrazac posvete« i ovaj tekst: »Bezgrešna Djevice i Majko! Kraljice i vladarice neba i zemlje! Ja L. L., jadani i bijedan grešnik, odabirem sada ponovno Tebe za Kraljicu i Vladaricu svoga srca i života. Tvom Prečistom i Materinskom Srcu predajem sve svoje: molitve i žrtve, radosti i žalosti, uspjehe i zasluge, dušu i tijelo, vrijeme i vječnost. Budi mi milosrdna Majka, a ja ću biti Tvoje poslušno dijete! Čuvaj me od zla! Dovedi me u nebo! Amen. S Djetetom Isusom svaki čas, Djevo Marijo, blagoslovi nas!« U neobjavljenoj propovijedi ne spominje se ni putovanje kipa Gospe Fatimske svijetom, kao ni posveta koju smo naveli u ovoj bilješci. Usp. Leon LOVRENČIĆ, Posveta Prečistom Srcu Marijinu, u: *Imakulata*, 138–141; Posveta prečistom Srcu Marijinu, u: *Imakulata (bilježnica)*, 371–375.

⁹⁰ Leon LOVRENČIĆ, Kraljica kršćanskih srdaca, u: *Imakulata*, 199.

⁹¹ Usp. *Isto*, 201. Propovijed takva naslova i sadržaja, koja bi bila uzorak objavljenoj propovijedi, nismo pronašli u bilježnici *Imakulata*, no u njoj se nalazi propovijed naslovljena »Gospodarica svijeta«, u kojoj spominje fatimsko čudo plesa Sunca kao jedan od argumenata da ona ima vlast nad prirodom i da pomoću nje podiže čovjeka u svijet milosti

Propovijed »Marija i redovnici« autor započinje govorom o smrti fatimskog vidioca Franje 1919. godine te Jacinte 1920. godine, a nakon toga donosi opis skrivanja vidjelice Lucije u Oportu i njezina odlaska u samostan u Tuyju. Na kraju toga uvodnog dijela propovijedi zaključuje: »Tako je povjerenica Srca Marijina postala redovnicom. No to nije ni prvi ni posljednji primjer, kako Marija podržava i unapređuje redovnički život.«⁹² Nakon toga razrađuje govor o Mariji kao osnivačici mnogih redova (karmelićana, Reda za otkup robova, dominikanaca, franjevac, Reda od pohoda Blažene Djevice Marije, salezijanaca, Vitezova Bezgrešne i Marijine legije) pa spominjući njezine štovatelje Ivana od Križa, Tereziju Avilsku, Malu Tereziju, Šimuna Stocka, Petra Nolaska, Rajmunda Nonata, Franju, Antuna, Leopolda Mandića, Maksimilijana Kolbea, Franju Saleškog, Margaretu Alacoque i druge, završava taj niz iznošenjem primjera svetoga redovničkog života lurdske vidjelice Bernardice.⁹³

U propovijedi »Bogorodica i djeca«, Lovrenčić govori o Marijinoj ljubavi prema djeci, spominjući i fatimske vidiocce kojima su povjerene »tajne Božje Providnosti«⁹⁴ U istoj propovijedi autor još jednom navodi Fatimu, uz Lurd i Sirakuzu, kao mjesta gdje je Marija po čudesima očitovala svoju ljubav i moćni zagovor u korist djece.⁹⁵

Još jedna propovijed u kojoj Leon Lovrenčić obrađuje odnos Marije prema određenoj skupini ljudi naslovljena je »Marija i obraćenici«. Potkrepljujući govor primjerom uspjeha koje postiže Fulton John Sheen, Lovrenčić navodi nekoliko poznatih imena onoga vremena koji su postali obraćenici, spominjući Lurd, Fatimu i Sirkuzu kao važne događaje koji su potaknuli obraćenje velikog mnoštva, a svima njima Marija je bila »Zvijezda vodilja«.⁹⁶ Zadnji dio propovijedi autor naslovljava »Marijansko strujanje svijetom« i u njemu opisuje putovanje kipa Fatimske Gospe svim kontinentima, koje je započelo 13. svib-

te da jednakom lakoćom zapovijeda prirodom kao i ljudskim srcima. Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Gospodarica svijeta*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 264.

⁹² Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Marija i redovnici*, u: *Imakulata*, 193.

⁹³ Usp. *Isto*, 193–195. Čine nam se zanimljive učinjene promjene u tekstu objavljene propovijedi. Dok u neobjavljenoj propovijedi istog naslova za Mariju piše »Ta Ona je sama po svom životu i radu bila prva redovnica«, u objavljenoj propovijedi stoji: »Ta ona je sama po svom životu i radu i duhu bila uzor svim redovnicima«, Leon LOVRENČIĆ, *Marija i redovnici*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 283; Leon LOVRENČIĆ, *Marija i redovnici*, u: *Imakulata*, 194.

⁹⁴ Leon LOVRENČIĆ, *Bogorodica i djeca*, u: *Imakulata*, 190.

⁹⁵ Usp. *Isto*, 191. U bilježnici *Imakulata* ta propovijed nosi naslov »Marija i djeca«, a u govoru o fatimskim događanjima drukčija je jer ne spominju svetišta u Fatimi i Sirakuzi kao mjesta čudesa ozdravljenja na djeci, nego samo Lurd. Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Marija i djeca*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 287.

⁹⁶ Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Marija i obraćenici*, u: *Imakulata*, 173–174.

nja 1947. godine i bilo popraćeno velikim slavljinama. Na tim slavljinama sudjelovali su, kako piše Lovrenčić, ne samo katolici nego i drugi kršćani, pa i muslimani i budisti, noseći joj darove i obraćajući se, a ona je odgovarala ozdravljenjima i nekim čudnim pojavama u prirodi.⁹⁷ Završavajući propovijed, autor poziva vjernike na uranjanje u »spasonosne struje ljubavi svoje bezgrešne Majke«⁹⁸.

Propovijed »Suze Madone u Sirakuzi«, koju ne nalazimo u bilježnici *Imakulata*, važna je za razumijevanje marijanistike Leona Lovrenčića. U toj propovijedi vidi se kako Lovrenčić događaje u Lurdu i Fatimi te one u Sirakuzi shvaća kao kontinuitet Marijinih pozivanja na obraćenje, i to je jasno izrečeno ovim riječima: »U Lurdu je 1958. bila žalosna i pozvala svijet na pokoru, molitvu i žrtvu za obraćenje grešnika; ali nije plakala; u Fatimi je 1917. zabrinuta lica upozorila svijet na buduće ratove i riječima zamolila svijet, da više ne vrijeđa Gospodina; ali nije plakala. Sada se, eto, u naše doba 1953. javila sa suzama u očima; ali bez ijedne riječi! Ima to svojih dubokih razloga: 1. Lurdski je poziv na pokoru, moljenje krunice i žrtvu za obraćenje grešnika – dobrim dijelom ostao 'glas vapijućega u pustinji'; Fatimski je vapaj za obraćenjem grešnika, za pobožnost i posvetu Njzinu Prečistom Srcu opet za veći dio čovječanstva ostao bez ploda... Čini nam se, da je sada naša Bezgrešna Majka suzama progovorila glasnije i razumljivije nego ikada u povijesti. I svako će Marijino dijete lako shvatiti, da se radi o vrlo velikim i teškim stvarima, kada nebeska Kraljica progovara suzama. 2. Bezgrešno je Srce Marijino već u Fatimi 1917. označilo neke prestupke naroda kao uzrok Božjega gnjeva, pa je sada suzama navijestila, da više ne može suzdržavati Božju ruku osvetnicu.«⁹⁹ Na završetku propovijedi, autor će, u malo optimističnijem tonu spomenuti Lurd, Fatimu i Sirakuzu kao mjesta na kojima se događaju preobrazbe ljudi.¹⁰⁰

Lurd, Fatimu i Sirakuzu kao svetišta autor zajedno spominje i u propovijedima »Koliko Isus ljubi svoju Majku«¹⁰¹, »Marija i obraćenici«¹⁰² te u propovijedi »Bogorodica i djeca«¹⁰³.

⁹⁷ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Marija i obraćenici, u: *Imakulata*, 175.

⁹⁸ *Isto*. U bilježnici *Imakulata* nalazi se propovijed istog naslova i sadržaja, s tim da su u objavljenoj propovijedi izmijenjene neke rečenice. Zamjećujemo tako da je izostala i rečenica: »No Lurdsko ukazanje i Fatimske objave imadu opći karakter«, Leon LOVRENČIĆ, Marija i obraćenici, u: *Imakulata (bilježnica)*, 279.

⁹⁹ Leon LOVRENČIĆ, Suze Madone u Sirakuzi, u: *Imakulata*, 186–187.

¹⁰⁰ Usp. *Isto*, 187.

¹⁰¹ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Koliko Isus ljubi svoju Majku Mariju, u: *Imakulata*, 151. Ta propovijed ne nalazi se u bilježnici *Imakulata*.

¹⁰² Usp. Leon LOVRENČIĆ, Marija i obraćenici, u: *Imakulata*, 173.

¹⁰³ Usp. Leon LOVRENČIĆ, Bogorodica i djeca, u: *Imakulata*, 191.

Pretposljednja propovijed zbirke *Imakulata*, koja je naslovljena »Majka lijepe ljubavi«, spominje Fatimu samo kao svetište, uz Lurd, Mariju Bisticu, Trsat, Loreto, Pompeje, Čenstohovu, Guadalupu, Brezje i Svetu Goru.¹⁰⁴

¹⁰⁴ Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Majka lijepe ljubavi*, u: *Imakulata*, 203–204. U bilježnici *Imakulata* nalazimo propovijed istog naslova, ali drukčijeg sadržaja. Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Majka lijepe ljubavi*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 492–496.

Budući da smo najavili kako ćemo se referirati na neobjavljene propovijedi koje se nalaze u bilježnici *Imakulata*, ukratko navodimo što se od fatimskih događanja spominje u onim propovijedima koje dosad nismo spomenuli. Fatima se kao svetište ondje spominje u šest propovijedi. Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Marijina misija u svijetu*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 344; *Marijina slava*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 369; *Marija Pomoćnica*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 428; *Utočište grešnika*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 484; *Sveta materinska ljubav*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 488; *Majka lijepe ljubavi*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 495. U četiri neobjavljene propovijedi nalazimo indirektni govor o Fatimi i fatimskim događanjima, kao što je putovanje Gospina kipa svijetom, molitva krunice i posveta Prečistom Srcu Marijinu, poziv na žrtvu i pokoru i pobjeda Marijina Srca. Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Štovanje Majke Božje*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 234; *Plodovi ljubavi Imakulate*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 244; *Marijina legija*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 248; *Kraljica apostola*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 259. U propovijedi »Memorandum Imakulate«, u kojoj govori o ukazanjima Gospe u Lurdu, donosi i popis grijeha koji Mariji zadaju bol i zabrinutost: »To su, prema izjavama neokaljane Djevice u Fatimi 1917. – nevjera, bludnost, psovke, kolektivno kršenje blagdana i nedjelje, oholost i pretjerano uživanje«, Leon LOVRENČIĆ, *Memorandum Imakulate*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 478. Propovijed »Blagdan Prečistoga Srca Marijina« u jednom kraćem odlomku govori o Marijinu traženju u Fatimi da joj se posveti svijet. Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Blagdan Prečistoga Srca Marijina*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 5. U propovijedi »Život u Srcu Bezgrešne« piše: »U Fatimi je Bezgrešna navijestila mir svijetu! Zatražila je posvetu svijeta i pojedinaca Njezinom Srcu! Njezinom je Srcu povjeren mir svijeta i našega srca«, a onda spominje da je 1942. godine posvetu učinio Pio XII. i poziva do to svatko učini za sebe. Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Život u Srcu Bezgrešne*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 272. Propovijed »Program za svibanjske pobožnosti« u svojem središnjem dijelu sadrži govor o fatimskim ukazanjima i poruci koju je, kako kaže autor, »Majka cjelokupnog čovječanstva« uputila preko djece, pokazujući im pakao i pozivajući ljude na pobožnost njezinu Prečistom Srcu. U tom odlomku autor donosi detaljan opis viđenja pakla, poziva Blažene Djevice na pobožnost i nabranje grijeha kojima ljudi pokazuju da se svijet nije popravio te poziva vjernike na činjenje zadovoljštine. Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Program za svibanjske pobožnosti*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 313–315. U propovijedi naslovljenoj »Vina nemaju« Lovrenčić govori o Marijinoj pomoći ljudima svakoga povijesnog trenutka i kaže da je Lurd bio Kana XIX. stoljeću jer je Marija ondje pozvala na pokoru, kao što je i Isus pozivao na obraćenje, a fatimska su događanja upozorenja »na dolazak strahovitih kazna Božjih, ako ne prestanemo vrijeđati neizmerno veličanstvo Božje«, Leon LOVRENČIĆ, *Vina nemaju!*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 170. U bilježnici *Imakulata* nalazimo dvije propovijedi istog naslova »Na krilu Majke Marije«. U prvoj od njih autor piše da Marija u novije vrijeme u Lurdu i Fatimi upozorava na potrebu pokore, molitve, zadovoljštine i žrtve za grešnike te poziva na molitvu krunice jer joj je stalo do našega spasenja i posvećenja. Usp. Leon LOVRENČIĆ, *Na krilu Majke Marije*, u: *Imakulata (bilježnica)*, 38. U drugoj, pak propovijedi, isto naslovljenoj, namijenjenoj za svetkovinu njezina Uznesenja, pišući o tjelesnoj i duševnoj ljepoti Imakulate i svjedočanstvima nekih vidjelaca, spominje fatimska događanja riječima: »Djeca iz Fatime: Lucija, Jacinta i Franjo ne mogu da opišu ljepotu svoje divne Gospe! Bila je neopisivo lijepa! U viđenju pakla, djeca bi pomrla od straha, da ih nije ohrabrio umiljati pogled i smiješak Majke Marije!«, Leon LOVRENČIĆ, *Na krilu*

Zaključak

U propovijedima Leona Lovrenčića sabranima u knjizi *Imakulata*, objavljenoj ciklostilom 1957. godine u Zagrebu, prisutan je govor o fatimskim temama. Iako se u samo dvije propovijedi, od šezdeset i jedne, Fatima pojavljuje kao glavna tema, pojedine elemente tih događanja, kao što su ukazanja Gospe, njezine poruke, opomene, obećanja, fatimski vidioci Franjo, Jacinta i Lucija ili putovanje svijetom kipa Gospe Fatimske, nalazimo u još osamnaest propovijedi, a u jednoj od njih taj je govor indirektan. U tim propovijedima pojedini elementi povezani s fatimskim ukazanjima pridodani su drugim temama, a vrlo često dolaze zajedno s govorom o ukazanju Gospe u Lurdu i lurdskim događanjima. Tako se oni nalaze zajedno spomenuti u trinaest propovijedi i predstavljeni su na određen način kao različiti dijelovi iste cjeline, kojoj pripada i Sirakuza, koju spominje u četiri propovijedi. U njima je, pak, najčešće izražena poruka da je milosno Božje djelovanje po Mariji opomena svijetu za mnoga zla koja se čine i poziv na pokoru i obraćenje kako bi se izbjegla pravedna Božja srdžba ili kazna. Važan dio fatimskih događanja za Leona Lovrenčića svakako je poziv na pobožnost Blaženoj Djevici Mariji, točnije rečeno Prečistom Srcu Marijinu, koje spominje čak u šesnaest propovijedi od dvadeset u kojima govori o Fatimi, odnosno u četrdeset u cijeloj zbirci *Imakulata*. Čašćenje Marijina Bezgrešna Srca za Lovrenčića ponajprije se iskazuje pobožnošću prvih pet subota i molitvom krunice, osobito za umiruće, što je bilo i njegovo najvažnije životno opredjeljenje apostolata pa je na njega pozivao i poticao i one kojima je govorio. Tako se očituje da je Leon Lovrenčić u skladu sa stoljetnom franjevačkom tradicijom bio istinski njegovatelj pobožnosti prema bezgrešno začetoj Djevici, što je vidljivo već iz naslova i posvete zbirke marijanskih propovijedi *Imakulata*, kao i prema Prečistom Srcu Marijinu.

U svojim je propovijedima autor primjenjivao načela svetopisamskog i teološkog utemeljenja, hagiografskog i iskustvenog potkrepljivanja i soteriološko-eshatološkog usmjeravanja kako bi slušatelje i čitatelje svojih propovijedi nahranio Božjim naukom, pozivajući ih na nasljedovanje Marijina primjera i utjecanje njezinu moćnom zagovoru na putu u vječnost.

Majke Marije, u: *Imakulata (bilježnica)*, 125. Doživljaj Marijine ljepote fatimskih vidjelaca još je više istaknut i jasnije iskazan u propovijedi »Sva si lijepa, o Marijo!«. Usp. LEON LOVRENČIĆ, Sva si lijepa, o Marijo!, u: *Imakulata (bilježnica)*, 463.

Summary

THE TOPIC OF FATIMA IN LEON LOVRENČIĆ'S COLLECTION OF SERMONS IMAKULATA

Tomislav FILIĆ

Elementary school »August Harambašić«
Harambašićeva 18, HR – 10 000 Zagreb
tomislav.filic@zg.t-com.hr

In the article the author analyses Leon Lovrenčić's Marian sermons, published in 1957 in the collection entitled Imakulata, by focusing on how they discuss apparitions of our Lady in Fatima, Fatima messages, and events related to them. The introductory part sketches the life and work of Leon Lovrenčić, while the central part of the article describes the collection of published sermons, Imakulata, and the notebook of the same title from which these sermons were taken over. This is followed by an account of essential characteristics of Lovrenčić's sermons and an overview of his discourse on Fatima and Fatima events. In this last section the author also takes into account unpublished sermons from the notebook Imakulata that is preserved in the legacy of Leon Lovrenčić in the Franciscan monastery on Kaptol and from which published sermons have been taken over. At the end of the article, in conclusion, the author sketches a few characteristics of the analysed discourse on Our Lady of Fatima, Fatima, and Fatima events in Leon Lovrenčić's sermons from the collection Imakulata.

Keywords: *Our Lady of Fatima, Fatima, Fatima events, Leon Lovrenčić, sermons, collection of sermons Imakulata, most pure heart of Mary.*